

Општој ерозији српског националног идентитета придружила се и језичка девастација која почиње врло опрезним и бојажљивим помињањем његовог имена. Говорити директно о српском језику данас, као и јуче, свакако је знак слабе политичке културе и врло сумњивих намера, а говорити опсуштосеним српским језиком знак је политичке коректности.

Знање језика и незнање језика

Модерно је говорити језике и бринути се о знању језика, што у ствари значи бринути се о простору који треба да заузме само један језик, онај који се назива енглеским, а који је већ давно освојио свет. Овим комуникацијским кодом успоставља се нова мера ствари и односа која је започела свој планетарни поход око 1600. године, готово истовременим настанком Британске источно-индијске компаније и Шекспировог Хамлета. Као да је Хамлетов глас вапијућег у пустињи означио крај бића Шекспировог језика и почетак његове злоупотребе у прагматичне, циничне и манипулативне сврхе.

Сваке вечери изложени смо сведеној употреби тог језика у поплави насиља чије сцене пажљиво за нас бирају пробрани уредници филмског програма на нашим телевизијама, посебно на такозваном јавном сервису. Тог истог насиља се иначе систематски, и ми и исте те телевизије, гнушамо на свим другим местима. Истовремено до нас стижу редуковани и нетачни преводи једног већ редукованог страног језика. Уз раскошне сцене насиља иде српски језик у ритам. У том обогашеном језику, на пример, мушкарац се удаје, има свекрву, и обраћа јој се употребом прилога без глагола.

Мислим да је сасвим умесно запитати се о каквом је знању страног језика овде реч при тако катастрофаланом непознавању сопственог. Већ на нивоу средњошколског образовања бољи ученик ће приметити да професор није у стању да тачно повеже граматику енглеског језика са српском, за разлику од француског, руског или латинског. Лично сам се уверио да школовани преводилац за енглески језик не разуме текст на матерњем, српском језику коме због тога у преводу потпуно мења не само смисао већ и

елементарно значење.

Говори неправилно да бих те боље разумео

Готово сваке вечери у главном дневнику оног истог јавног сервиса који нам је пажљиво одабрао филм са насиљем на енглеском језику, који ће нам приказати који сат касније, појављује се водитељка која сваку реченицу започиње снажним удахом у коме се прве две речи сливају, а потом експлозивно следе остале, монотono интониране као да чекић удара по наковњу. Она говори гласно, одлучно и журно као да некоме прети текстом који је научила напамет. Упитно и односно како на почетку реченице никако се не могу разликовати слушањем. Ни гледање не помаже.

Остале водитељке говорних програма више воле да вичу и млатарају рукама или да се безразложно смеју. Оне вртлогу првих речи реченице додају развлачење на њеном крају у коме се последња реч изговара уздизањем гласа, као када смо учили да читамо. Тако смо добијали у времену да кришом прочитамо прве речи наредне реченице.

Тако је било некад. Али што није постигао учитељ, тада су кориговале Љиљана Марковић и Душанка Калањ. Где није успела учитељица, у помоћ је притицао Миодраг Здравковић. Данас није необично да потешкоће са читањем има ученик старијих разреда основне школе.

Језик препричавања и културне политике

Није само реч о акценатској редукацији значења, већ и о лексичкој. У време док се српски језик звао српскохрватски, у основној школи код бољег професора писаним путем анализиран је један књижевни текст из читанке недељно и рађено је десет домаћих писмених задатака годишње. У средњој школи код исте такве професорке морала је бити прочитана сва лектира, уз обавезну усмену анализу на часу и без помоћи комерцијалних интерпретација. Тада се читао Толстојев *Рат и мир*, сада само искривљена интерпретација *Ане Карењине*

.

За разлику од наставе математике, физике или историје, настава српског језика доживљава трајну регресију. О народној епској поезији ученици понекад више науче од професора историје. Србисти су се уплашили свог предмета и врло стидљиво га предају. Таква интонација долази са универзитетског нивоа. Англисти су се испрсили и већ освајају предшколски ниво образовања. Док у том узрасту влада епидемија говорних мана, Београд у обданишта уводи обавезно и бесплатно учење енглеског језика.

Процес акултурационе измене идентитета широк је и врло темељан, а језичку баријеру слабе они који се језиком баве. Покриће налазе у политици и оданде чекају миг за одлучнији искорак. У *Политици*, у којој се тек повремено огласи Рада Стијовић, а у којој су некада углас говорили и Егон Фекете и Иван Клајн, сазнајемо да је српски књижевни језик октроисани политички језик. [\[1\]](#) О њему се сме говорити само уз истовремено помињање бошњачког, црногорског или неког другог новијег језика. Народни језик је нешто друго, он се може звати и српскохрватски, а уместо у школи учи се на телевизији. Тамо се и наш сељак поучио да не гаји малине и шљиве, већ малину и шљиву, а са чувене Фарме уживо може чути и да је опасно стати на грабуљу.

Народ који сачува језик има будућност

Словенци свој језик чувају тако што га странци који желе да раде у Словенији морају положити на Филолошком факултету, иако велики број Словенаца одлично говори или разуме српски. Професорка словеначког језика која вас припрема за тај испит истовремено ће се интересовати за финесе српског језика, као што је акценатско разликовање неког трајног од свршеног глагола. Да ли ћете се обрукати ако не знате да дате одговор знатичељној професорки која жели боље да научи ваш језик?

Док други народи измишљањем имена језика учвршћују свој нови идентитет или старим именом бране себе и освајају свет, Срби се свога језика и формално и практично одричу. А очување, неговање, унапређење и просторна експанзија језика чине приоритетни национални интерес сваког народа. Да није тако, не би нас од малих ногу терали да учимо енглески. Да није тако, Шекспир би своје сонете и драме могао да напише на француском. Да није тако, не би постојали сателитски телевизијски програми.

Језик наш насушни

Пише: Драган Митровић
петак, 17 септембар 2010 01:19

Свети Симеон нас је поучио да је језик важнији од територије [2], а креационисти да је на почетку била реч и да нас лингвистичка диверсификација штити од вавилонског тоталитаризма. Еволуционисти додају да је кроз језик настао и развио се и сам *homo sapiens*

. Мајмун нас још посматра са гране на којој нема телевизијског апарата и сасвим разумно цокће својим неразвијеним језиком.

[1] Повратак српскохрватског у уџбенике, *Политика*, 14.9.2010, стр. 1, <http://www.politika.rs/rubrike/Drustvo/149237.sr.html>

[2] „Земље и државе не освајају се само мачевима, него и језицима. Знај да те је туђинац онолико освојио и покорио, колико ти је речи поткрао и својих натурао. Народ који изгуби своје речи, престаје бити народ.“ Види на http://www.drama.org.rs/D12_txt3.asp